ሞጁል ||፡ የነርሶች ውክልና እና መድሃኒቶች

ትምህርት ၊፡ የነርሶች ተወካይ እና በራስ የመመራት እንክብካቤ

ቁልፍ ደንቦች

- **ግለሰብ አቅራቢ (አይፒ IP) Individual provider ፡** ብቁ እና ውል ያለው የረጅም ጊዜ እንክብካቤ ሰራተኛ-- ለሜዲኬይድ Medicaid የቤት ውስጥ እንክብካቤ አገልግሎት ብቁ ለሆኑ ደንበኞች የቤት ውስጥ እንክብካቤን የሚሰጥ።
- **የረጅም ጊዜ እንክብካቤ ሰራተኛ (LTCW) (WAC 388-71-0836)፡** የሚከፈልበት፣ ለአረጋውያን ወይም ለአካል ጉዳተኞች የግል እንክብካቤ አገልግሎት የሚሰጥ ሰው። LTCWዎች የተመሰከረላቸው የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቶች (HCA)፣ የነርሲንግ ረዳቶች - የተረጋገጠ (NAC) እና የነርሶች ረዳቶች - የተመዘገቡትን (NAR) ያካትታሉ።
- **የነርስ ውክልና Nurse Delegation (WAC 388-112A-0550)፡** ፈቃድ ያለው ነርስ ለአንድ ግለሰብ ደንበኛ የተለየ ተግባር ወደ ብቁ የረጅም ጊዜ እንክብካቤ ሠራተኛ ስታስተላልፍ (ስታስተምር)።

- **የተመዘገበ ነርስ Registered nurse ፡** ከነርስ ፕሮግራም የተመረቀች፣ ብሔራዊ የፈቃድ ፈተናን ያለፈች እና ለእስቴታቸው የፈቃድ መስጫ መስፈርቶችን የምታሟ።
- **ራስን የሚመራ እንክብካቤ self directed care (RCW 74.39.007)፡** የአካል ጉዳት ያለበት እና በራሳቸው ቤት የሚኖሩ አዋቂ ሰው የሚከፈልበትን የግል ረዳት የመምራት እና የመቆጣጠር መብትን የሚጠብቅ ህግ ነው።

የነርስ ውክል] (Nurse Delegation)

- የነርስ ውክልና የተመዘገበ ነርስ (RN) የረዥም ጊዜ ተንከባካቢ ሠራተኛን ለተወሰነ ጊዜ ለአንድ ደንበኛ የተለየ የጤና እንክብካቤ ሥራዎችን እንዲያከናውን እንዲያሠለጥን የሚያስችል የዋሽንግተን ግዛት ሕግ ነው።
- ያለ ነርስ ውክልና፣ የረጅም ጊዜ ተንከባካቢ ሰራተኛ እንዲያከናውናቸው አይፈቀድለትም።
- የነርሶች ውክልና
  - በደንበኛ ቤት፣ clients home
  - በሚታገዝ የመኖሪያ ተቋም an assisted living facility
  - በአዋቂ ቤተሰብ ቤት adult family home ውስጥ ሊከናውን ይችላል።
- የነርሶች ውክልና በተሻሻሉ የአገልግሎት መስጫ ተቋማት፣ የሰለጠነ የነርሲንግ ተቋማት፣ የህክምና ክሊኒኮች ወይም ሆስፒታሎች ውስጥ አይፈቀድም።

ለነርስ ውክልና የስልጠና መስፈርቶች

- የተወከለውን ተግባር ከመቀበልዎ በፊት የሚከተሉትን ማድረግ አለብዎት:-
- 1. **HCA**፣ NAC ወይም **NAR** መሆን
- 2. የ የነርስ ልዑካን --ለነርሲንግ ረዳቶች እና የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቶች፣ ክፍል---ማለፍ pass the nurse delegation class
- 3. ውክልና የሚሰጠውን ልዩ ችሎታ ያለው ተግባር ለማከናወን ፈቃደኛ መሆን፤ እና
- 4. ልዩ ችሎታ ያለው ተግባር --በትክክል መወጣት እንደሚችሉ ---ውክልናውን RN ያሳዩ።

የተወከሉ ተግባራት (Delegated Tasks)

- ሁሉንም መስፈርቶች ካሟሉ በኋላ፣
  - ከተወካዩ RN አቅጣጫ መውሰድ አለብዎት፡፡
  - RN ውክልናውን ይቆጣጠራል እና የደንበኛውን ሁኔታ ይገመግማል፡፡
  - የነርሶች ውክልና ሲጀመር እና ሲያልቅ ----RN ይወስናል።
  - ለእያንዳንዱ ደንበኛ እያንዳንዱ ተግባር ለየብቻ --ተሰጥቷል፡

መሰጠት ያለባቸው የተግባር ዓይነቶች (Types of Tasks that must be Delegated)

- የመድሃኒት አስተዳደር Medication administration
- ንፁህ ያልሆነ ቁስል መለወጥ Non sterile dressing changes
- ንጹህ ቴክኒክን በመጠቀም የሽንት ካቴቴሪያን ማድረግ urinary catheterization using clean technique
- በተቋቋመ እና በዳነ ሁኔታ የኦስቶሚ እንክብካቤ (ቆዳውን መንከባከብ እና በአጥንት አካባቢ ያለውን ቫፈር መቀየር) caring for the skin and changing the wafer around the ostomy
- የደም ግሉኮስ ክትትል
- በቀጥታ በሆደ(ጨጓራ) በትቦ መመገብ gastrostomy feeding(tube feeing)_በተቋቋመ እና በዳነ ሁኔታ

ውክልና ላይሰጥባቸው የሚችሉ የተግባር ዓይነቶች

- በህግ የተፃፉ አንዳንድ ስራዎች በውክልና ሊሰጡ አይችሉም፡፡
  - ከኢንሱሊን ሌላ መርፌዎች፣ Injections, other than insulin
  - እስትራላይዝ የማድረግ አሰራር Sterile procedures
  - የማዕከላዊ IV መስመሮች ጥገና Maintenance of central IV lines
  - ማንኛውም የነርሲንግ ውሳኔን የሚጠይቅ ነገር Anything which requires nursing judgment

በነርስ ውክልና ውስጥ ያለዎት ሚና

- በደንበኞች እንክብካቤ እና ደህንነት ውስጥ በጣም ጠቃሚ ሚና አለዎት። አንዴ ለተወሰነ ደንበኛ የውክልና ተግባር ከተማሩ በኋላ፣_--- ለአምስት ዋና ተግባራት ኃላፊነቱን ይወስዳሉ፡-
- 1. perfoming የተወከለውን ተግባር **ማከናወን** በ RNን ልዩ *መመሪያዎች* መሰረት። እነዚህ *መመሪያዎች* እንደ አስፈላጊነቱ መለስ ተብሎ መመልከት እንዲችሉ፣ አንድ ቦታ መፃፍ አለባቸው። ስራውን እንደጨረሱ ሰነድ እንዲያቀርቡ ሊጠየቁ ይችላሉ፡፡
- 2. observe **መመልከት** ለውጦች፡-
  - መድኃኒቶች ሊያስከትሉ የሚችሉ የጎንዮሽ ጉዳቶች፣ potential side effects from medications
  - ለሂደቶች አሉታዊ ምላሽ፣ ወይም negative reactions to procedures
  - ከደንበኛው በሽታ የሚመጡ ውስብስቦች።complications from the clients disease

- 3. ወዲያውኑ **ሪፖርት ማድረግ ----**ለውጦች በደንበኛው ሁኔታ ላይ።
  - በፋሲሊቲ ውስጥ ወይም ለቤት ውስጥ እንክብካቤ ኤጀንሲ የሚሰሩ ከሆነ፣ በአሰሪዎ ፖሊሲ መሰረት ለተወካዩ RN እና ለተቆጣጣሪዎ ያሳውቁ።
  - የግለሰብ አቅራቢዎች ለተወካዩ RN እና ለጉዳዩ አስተዳዳሪ ሪፖርት ያደርጋሉ።
- 4. **ሪፖርት ማድረግ** በውክልና ለተሰጡ
  - አዲስ መድሃኒቶች ወይም ህክምናዎች፣ ወይም
  - ውክልና የሚያስፈልጋቸው መድሃኒቶች ወይም ህክምናዎች ላይ የተደረጉ ማናቸውንም ለውጦች ለወኪሉ RN ማሳወቅ።
- 5. **renewal እድሳት** በህጋዊ መንገድ የተወከለውን ተግባር ማከናወንዎን መቀጠል እንዲችሉ፣ እርስዎን ምዝገባ ወይም የምስክር ወረቀት በሰዓቱ በማደስ።

በራስ የመመራት እንክብካቤ (self-Directed care)

- የዋሽንግተን ስቴት ህግ ደንበኛው (በራሳቸው ቤት የሚኖር) ---በአካል ሊሰራው የማይችለውን የጤና አጠባበቅ ተግባራትን፣-----እንዲፈጽም---- የሚከፈልበትን የግል ረዳት--- ደንበኛን የመምራት መብቶችን ይጠብቃል።
  - እነዚህም አንድ ተንከባካቢ በሌላ መንገድ እንዲሠራ **የማይፈቀድላቸው** የጤና አጠባበቅ ተግባራት ናቸው (ለምሳሌ ክኒን በደንበኛው አፍ ውስጥ ማስገባት ወይም በመርፌ መርዳት)።
  - እነዚህን የጤና አጠባበቅ ተግባራት በራስ መመራት፣ ደንበኛው የራሱን እንክብካቤ የመምራት እና የመቆጣጠር ነፃነት ይሰጠዋል።

- በራስ የመመራት የእንክብካቤ ህግ ---የሚከፈለው -እንደ አይፒ ያለ የግል ረዳት-- ለሚቀጥሩ ደንበኞች ብቻ ነው።
- የኤጀንሲው አቅራቢዎች እና የጎልማሳ ቤተሰብ መኖሪያ ቤቶች፣ የታገዘ የመኖሪያ ተቋማት እና የተሻሻሉ የአገልግሎት መስጫ ተቋማት ነዋሪዎች በራስ የመመራት እንክብካቤ ውስጥ እንዲሳተፉ አይፈቀድላቸውም።
- የግል ረዳቱ -- አይፒ --- ከሆነ፣ ደንበኛው በራሱ እንዲመራ የሚፈልጋቸው ማናቸውም የእንክብካቤ ተግባራት በ DSHS እንክብካቤ **እቅድ** ውስጥ **መመዝገብ** አለባቸው።
- የጉዳይ አስተዳዳሪው case manger መሳተፍ አለበት እና የ DSHS እንክብካቤ እቅድ ከመከናወኑ በፊት **ተግባሩን ለማካተት** መዘመን አለበት።

በራስ የሚመራ እንክብካቤ ውስጥ ሚናዎች

- የደንበኛ ኃላፊነቶች የሚከተሉትን ያካትታሉ:
  - ተግባር(ቶች)--- ወደ ተንከባካቢው-- በራሳቸው እንደሚመሩ---- ለጤና እንክብካቤ አቅራቢዎቻቸው ማሳወቅ።
  - የጉዳይ ሥራ አስኪያጁን-- አንዳንድ ተግባራትን በራሳቸው ለመምራት ያላቸውን ፍላጎት ማሳወቅ እና በDSHS እንክብካቤ እቅድ ውስጥ መመዝገብ ያለበትን አስፈላጊ መረጃ መስጠት፤ እና
  - የግል ረዳቱን ተግባር(ቹን) ሲያከናውን-- ማሰልጠን፣ ---መምራት እና ----መቆጣጠር።

- የግል ረዳት- personal aid- ኃላፊነቶች የሚከተሉትን ያካትታሉ:
    - በራስ የሚመራ የእንክብካቤ ስራ ለማቅረብ--- ምቾት እንደሚሰማቸው መወሰን፣
    - ተግባር(ቹን) ለመስራት------ በደንበኛው ማሰልጠን፣ እና
    - ከደንበኛው በሚሰጠው መመሪያ መሰረት--- ተግባሩን(ዎቹን) ማከናወን።
-

- የጉዳይ አስተዳዳሪ case manager ኃላፊነቶች የሚከተሉትን ያካትታሉ፡
  - በራስ የመመራት እንክብካቤ ተግባራትን **መመዝገብ**
    - ምን መደረግ እንዳለበት እና ማን እየሰራ እንደሆነ ጨምሮ፣ በ DSHS እንክብካቤ እቅድ ውስጥ ፡፡
  - የግል ረዳቱን እና ደንበኛውን የDSHS እንክብካቤ ----እቅድ ቅጂ--**ማቅረብ**-- ከተዘረዘሩት በራስ የመመራት እንክብካቤ ተግባራት
  - እንደ አስፈላጊነቱ የDSHS እንክብካቤ እቅድን **ማዘመን**።

ትምህርት 2 የመድሃኒት እርዳታ እና የመድሃኒት አስተዳደር (Medication Assistance and Medication Administration)

ቁልፍ ደንቦች

- **አምስት የመድኃኒት መብቶች፡** ትክክለኛውን መድሃኒት፣ ትክክለኛው መጠን፣ ትክክለኛው መንገድ እና ትክክለኛ ታካሚ በትክክለኛው ጊዜ ለማረጋገጥ ደህንነቱ የተጠበቀ የመድሃኒት ልምምድ።
- **የአፈ ታሪክ መድሃኒት Legend drug**፡ ማንኛውም የሐኪም ማዘዣ የሚፈልግ ወይም በባለሞያዎች የተከለከለ አጠቃቀም።
- **መድሃኒት**፡ በሰው አካል ውስጥ ያለውን ኬሚካላዊ እንቅስቃሴ የሚቀይር ንጥረ ነገር። በሐኪም የታዘዙ መድኃኒቶችን፣ ያለሐኪም የሚገዙ መድኃኒቶችን፣ ቫይታሚኖችን እና ዕፅዋትን ያካትታል።
- **የመድሀኒት አስተዳደር Medication administration**፡ ከመድሀኒት እርዳታ በላይ ባለው መድሃኒት መደገፍ። ይህ ምናልባት ክኒን በደንበኛው አፍ ውስጥ ማስገባት ወይም የመድሃኒት ቅባት መቀባትን ይጨምራል። የመድኃኒት አስተዳደር እንድታስተዳድር ወይም ውክልና እንድትሰጥ ነርስ ይፈልጋል።

- **የመድሀኒት እርዳታ Medication assistance** (RCW 69.41.010)፡ አንድ ደንበኛ መድሃኒታቸውን በራሱ እንዲያስተዳድር መርዳት። ይህ ምናልባት ክኒንን መስጠት ወይም መጠኑ/ዶዝን በማንኪያ ማፍሰስን ይጨምራል። ደንበኛው የመጨረሻውን እርምጃ (እንደ ክኒን በአፋቸው ውስጥ ማስገባትን የመሳሰሉ) ማከናወን አለባቸው።
- **የመድሃኒት መስተጋብር Medication interaction፡** የብዙ መድሃኒቶች ወይም መድሃኒቶች እና ምግቦች ጥምር ውጤቶች።
- **የመድሃኒት መንገድ Medication route**፡መድሀኒት ወደ ሰውነት የሚገባበት መንገድ
- **ያለ ሀኪም ማዘዣ (OTC) መድሃኒት፡** የሐኪም ማዘዣ የማያስፈልገው መድሃኒት። የኦቲሲ OTC መድሃኒቶች ቪታሚኖችን እና ከዕፅዋት የተቀመሙ መድኃኒቶችን ያካትታሉ።
- **የጎንዮሽ ጉዳቶች side effects ፡** የመድኃኒት ወይም ሕክምና ሁለተኛ ደረጃ እና ብዙውን ጊዜ የማይፈለግ ውጤት።

የመድሃኒት መሰረታዊ ነገሮች

- መድሃኒቶች ማከም፣ ማዳን ወይም በሽታን ለመቆጣጠር፣ እንደ ህመም ያሉ ምልክቶችን የሚያስታግሱ እና በሽታን ለመከላከል የሚረዱ ኃይለኛ ንጥረ ነገሮች ናቸው።
  - በጤና እንክብካቤ ባለሙያ (ዶክተር፣ ነርስ ሀኪም፣ የሃኪም ረዳት ወይም የጥርስ ሀኪም) መታዘዝ ያለባቸው የሐኪም ማዘዣዎች (የታሪክ መድሀኒቶች ተብለውም ይጠራሉ)፣ እና
  - ያለ ማዘዣ (OTC) ያለ ማዘዣ ከማንኛውም የመድሃኒት መደብር ሰው ሊገዛቸው የሚችላቸው ያለሀኪም ማዘዣ (OTC) መድሃኒቶች።

የመድሃኒት ስሞች

- ሁሉም መድሃኒቶች --አጠቃላይ እና የምርት ስም/የንግድ ስም-- አላቸው።

  አጠቃላይ ስሙ (the generic name)
- ስለ መድኃኒቱ ኬሚካላዊ ሜካፕ መረጃ ይሰጣል።
- አጠቃላይ የመድኃኒት ስሞች በካፒታል አይጻፉም።
- acetaminophen, ibuprofen ,furosemide

  የምርት ስም (the brand name) ወይም የንግድ ስም (trade name)
- ምርቱን በሚሸጡበት ጊዜ በአንድ የተወሰነ አምራች ጥቅም ላይ ይውላል፡፡
- ስሙ በአምራቹ ባለቤትነት የተያዘ ነው፣ እና በማንኛውም ሌላ ኩባንያ መጠቀም አይቻልም፡፡
- ሁልጊዜም ትልቅ ነው is always capitalized
- Tylenol, Motrin or Advil Lasix

የመድሃኒት ማሸግ

መድሃኒት በተለያየ መንገድ ነው የሚታሸገው፡፡

- ጠርሙሶችን (pill bottles) ወይም ሚያንጠባጥቡ (droppers) ጠርሙሶችን፣
- ማሸጊያዎች bubble packs ወይም የቢንጎ ካርዶች (ለእያንዳንዱ የመድኃኒት መጠን የፕላስቲክ ረድፎች ያሉት የካርቶን ካርዶች)፣
- የመድሀኒት አዘጋጆች medication organizers እንደ ሜዲሴትስ Medisets እና ሳምንታዊ ክኒን ሳጥኖች፤
- ለብቻው የታሸገ። ዝግጁ እስኪሆኑ ድረስ---- እንዲቆይ ለማድረግ

የመድሃኒት መለያዎች (Medication labels)

- ሁሉም መድሃኒቶች በፋርማሲ ወይም በአምራቹ በተሰየመ የመድሃኒት ጠርሙስ ወይም ሌላ መያዣ እቃ ውስጥ መሆን አለባቸው፡፡
  - የደንበኛ ስም - የመጀመሪያ እና የአያት ስም ጨምሮ።
  - የመድሃኒት ስም - አጠቃላይ ወይም የምርት ስም/ንግድ።
  - መጠን (dose) - ጥቅም ላይ የሚውሉ የክኒኒዎች ብዛት፣ ጠብታዎች፣ ወዘተ፡፡ ብዙውን ጊዜ በሚሊግራም (ሚግ) ወይም ማይክሮግራም (mcg) ይገለጻል።
  - መንገድ (route) - መድሃኒቱ እንዴት መሰጠት እንዳለበት (በአፍ፣ ቆዳ፣ ወዘተ)። መድሃኒቱ አፍ የሚወሰድ ከሆነ፣ ይህ በተለምዶ በመለያው ላይ አልተገለጸም።
  - ድግግሞሽ/ጊዜ (frequency)- መድሃኒቱን ምን ያህል ጊዜ መስጠት እንዳለብዎት (ለምሳሌ በቀን ሁለት ጊዜ ወይም በየአራት ሰዓቱ)።
  - መጠን(amount) - በመያዣው ውስጥ ምን ያህል እንዳለ
  - ቀን (date)- ማዘዣው የተሞላበት እና የመድኃኒቱ የሚያበቃበት ቀን።

የመድሃኒት መስተጋብር እና የጎንዮሽ ጉዳቶች Medication interaction and side effects

- መድሃኒቶች ከባድ ጉዳት አልፎ ተርፎም ሞት ሊያስከትሉ ይችላሉ፡፡ አሉታዊ ተጽእኖዎችን ለመከላከል የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቶች የመድሃኒት መስተጋብር እና የጎንዮሽ ጉዳቶችን መሰረታዊ ሃሳቦች መረዳት አለባቸው፡፡

 የመድሃኒት መስተጋብር

- በሐኪም የታዘዙ እና የኦቲሲ OTC መድሃኒቶች ከሌሎች መድሃኒቶች፣ ምግብ፣ አልኮል፣ ቫይታሚኖች እና ከዕፅዋት የተቀመሙ መድኃኒቶች ጋር መስተጋብር ሊፈጥሩ ይችላሉ። እነዚህ መስተጋብሮች የመድኃኒቱን ውጤታማነት እና/ወይም የጎንዮሽ ጉዳቶች ሊጨምሩ ወይም ሊቀንስ ይችላሉ። ከፍተኛ ቁጥር ያላቸውን መድሃኒቶች ለሚወስዱ ደንበኞች መስተጋብር የበለጠ ነው፡፡
- ከመድሀኒት ጋር የሚመጣውን መለያ አንብብ እና አስገባ እና ልዩ መመሪያዎችን ፣መራቅ ያለበትን ማንኛውንም ነገር (ለምሳሌ ምግብ) እና/ወይም የመድሃኒት የጎንዮሽ ጉዳቶችን በንቃት ይከታተሉ።

የጎንዮሽ ጉዳቶች

- Effective የአዎንታዊ ጥቅሞቻቸው አካል ያልሆኑ ---መድሃኒቶች ውጤቶች---- የጎንዮሽ ጉዳቶች ይባላሉ፡
- አንዱ የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቱ ስራ፣ ደንበኛን መከታተል እና የመድኃኒት የጎንዮሽ ጉዳቶችን መለየት ነው።
- ከመለስተኛ እስከ መካከለኛ የጎንዮሽ ጉዳቶች ❖ አልፎ አልፎ የሆድ ድርቀት ❖ የአፍ፣ የአፍንጫ፣ የቆዳ መድረቅ ❖ ድካም ወይም ያልተለመደ ድካም ❖ ማቅለሽለሽ ❖ መለስተኛ እረፍት ማጣት ❖ ማስመለስ ❖ ክብደት መጨመር
- ከባድ የጎንዮሽ ጉዳቶች ❖ የደበዘዘ እይታ ❖ ከባድ የሆድ ድርቀት ❖ ተቅማጥ ❖ መቅላት ወይም የቆዳ ሽፍታ ❖ አቅም ማጣት ❖ የወር አበባ መዛባት ❖ ነርቭ፣ ቀጥ ብሎ መቀመጥ አለመቻል ❖ መንቀጥቀጥ ❖ መወዛወዝ/ የመንጋጋ መጣመም ❖ ሽንት ማቆየት ❖ የከንፈር፣ የፊት እና/ወይም የምላስ እብጠት

ለመድሃኒት የአለርጂ ምላሾች

- የአለርጂ ምላሹ የሚከሰተው
  - የሰውነት በሽታ የመከላከል ስርዓት ሰውነት ማሳከክን፣ እብጠትን፣ የጡንቻ መወጠርን የሚያስከትሉ ኬሚካሎችን እንዲያመነጭ በሚያደርግ መድሃኒት ምላሽ ሲሰጥ እና ወደ ጉሮሮ እና የአየር መተላለፊያ ቱቦ መጨናነቅ ሊመራ ይችላል። ምላሹ ከቀላል እስከ ለህይወት አስጊ ሊደርስን ይችላል።
- ደንበኛው ለሕይወት አስጊ የሆኑ እንደ የመተንፈስ ችግር ያሉ ግብረመልሶች ወይም የጎንዮሽ ጉዳቶች ካጋጠመው ወደ 911 ይደውሉ።

የመድሃኒት መንገዶች routes of Medication

- መድሃኒት በተለያዩ መንገዶች ወይም ዘዴዎች ሊወሰድ ይችላል፡፡ እነዚህ **ሰባት** የመድኃኒት መንገዶች ናቸው።
- አፍ
  - በአፍ የሚወሰዱ መድሃኒቶች ብዙውን ጊዜ በአንድ ብርጭቆ ውሃ ወይም ሌላ መጠጥ፣ በአፍ ይወሰዳሉ እና ይዋጣሉ ።
  - በአፍ የሚወሰዱ መድሃኒቶች በፈሳሽ፣ በሽሮፕ፣ በዱቄት፣ በታብሌት ወይም በካፕሱል መልክ ይመጣሉ።
  - መድሃኒቱ በሆድ እና በአንጀት ግድግዳ በኩል ወደ ደም ውስጥ ይገባል፡፡
  - ይህ መድሃኒት ወደ ሰውነት ሴሎች(እዋሶች) ለመድረስ በጣም አዝጋሚው መንገድ ነው፡፡

ምላስ ስር

- በደንበኛው ምራቅ ውስጥ በሚሟሟበት ምላስ ስር መድሃኒትን ማስቀመጥ ማለት ነው፡፡
- በምላስ ሥር መድሃንትን የማስቀመጥ መንገድ በብርጭቆ ውሃ/መጠጥ መዋጥ የለበትም፣ ይልቁንም ሙሉ በሙሉ እንዲሟሟ ይደረጋል።
- መድሃኒቱ ወደ ደም የሚገባዉ የአፍ ውስጥ ግድግዳ በሆነዉ በ"mucous membrane" በኩል ነው፡ ፡ መድሃኒቱ በሙሉ እስኪሟሟ ድረስ ደንበኛው ክኒኒዉን መዋጥ ወይም መጠጣት ወይም መብላት የለበትም።
- ምላስ ሥር በማስቀመጥ መንገድ የሚወሰዱ መድኃኒቶች በአፍ መንገድ ከሚወስደው በበለጠ ፍጥነት ከደም ጋር ይዋሃዳሉ፡፡

- በቆዳ
  - አንድን መድሃኒት በቀጥታ በቆዳ ወይም በ mucous membrane ላይ መጠቀም ነው፡፡
  - በቶፒካል ጥቅም ላይ የሚዉሉ መድሃኒቶች ብዙውን ጊዜ የተቆጡ ሕብረ ሕዋሳትን ለማስታገስ ወይም የቆዳ ላይ ኢንፌክሽን ለመከላከል ወይም ለመፈወስ የተነደፉ ናቸው፡፡
  - ቶፒካል መድሃኒቶች በክሬሞች፣ ቅባቶች፣ ሎሽኖች፣ ፈሳሾች፣ ዱቄቶች፣ ፓቾች እና የጆሮ ጠብታዎች እና የዓይን ጠብታዎች ወይም ቅባት መልክ ይመጣሉ።

የሬክታል/ ፊንጢጣ

- መድሃኒቱን ወደ ፊንጢጣ ውስጥ በሻማ ወይም በፈሳሽ እኔማ መልክ በማስገባት የሚሰጥ ነው፡፡
- በፊንጢጣው ግድግዳ በኩል የሚመጠጥ መድሃኒት አዝጋሚ እና መደበኛ ያልሆነ ነው። ይህ መንገድ አንዳንድ ጊዜ ደንበኛው መድሃኒቶችን በአፍ መውሰድ በማይችልበት ጊዜ ጥቅም ላይ ይውላል፡፡

የሴት ብልት

- የሴት ብልት በኩል ማስገባት፤ መድሃኒቱን ወደ ብልት ውስጥ በክሬም ፣ በአረፋ ፣ በታብሌት ወይም በሳፖሲቶሪ/ካፕሱል መልክ ማስገባት ነው።
- በሴት ብልት በኩል የሚሰጡ መድሐኒቶች የሚሰጡት በሚታከመዉ የሰዉነት አካባቢ ላይ እንደ የሴት ብልት ኢንፌክሽኖች ህክምና በሚኖራቸዉ ለዉጦች ምክንያት ነው፡፡

ወደ ውስጥ መተንፈስ

- በእጅ የሚየዝ ወደ ዉስጥ መተንፈሻ ወይም ኔቡሊዘርን በመጠቀም መድሃኒት ወደ አፍንጫ፣ ጉሮሮ እና ሳንባዎች ውስጥ በመሳብ ይረጫል ወይም ይተነፍሳል። መድሃኒቱ የምመጠጠዉ በአፍንጫ እና በጉሮሮ ግድግዳዎች ውስጥ በሚገኙ ስስ ሽፋኖች ወይም በሳንባዎች ዉስጥ የሚገኙ ጥቃቅን የአየር ከረጢቶች አማካይነት ይሆናል፡፡

መርፌ

- መድሃኒቶችን መወጋት በመርፌ ቆዳን በመብሳት መድሃኒቱን ወደ ጡንቻ፣ ቲሹ፣ ከቆዳ ስር ወይም ደም ስር ውስጥ ማስገባት ይቻላል፡፡

የመድሃኒት እርዳታ እና የመድሃኒት አስተዳደር

የመድሃኒት እርዳታ medication assistance

- የመድሃኒት እርዳታ ደንበኛው መድሃኒቶቹን በነፃነት እንዲወስድ መርዳት ነው።
- የመድሃኒት እርዳታ የነርስ ውክልና አይፈልግም፡፡ የመድሃኒት እርዳታ የሚከተሉትን ያጠቃልላል
  - የመድሃኒት መያዣ መክፈት፤
  - መያዣውን ለደንበኛው መስጠት ወይም እንደ ኩባያ፣ ሶፍሌ (መድሀኒት) ኩባያ ወይም ማንኪያ የመሳሰሉ አስቻዮችን በመጠቀም መድሃኒቱን ለደንበኛው መስጠት፤
  - መድኃኒቱን ከያዘዉ ጠርሙስ እያንዳንዱን ነጠላ ፈሳሽ ዶዝ ወደ መድሃኒት ማንኪያ፣ መድኃኒት ኩባያ ወይም በአፍ የሚገባ ስሪንጅ ዉስጥ መጨመር።
  - ደንበኛው መድሃኒት እንዲወስድ ማስታወስ፣
  - የደንበኛን አንጓ/እጅ እንዳይነቃነቅ ማድረግ; ወይም
  - መድሃኒት መቀየር።

መድሃኒት መቀየር altering medication

- መድሃኒትን መቀየር ማለት ለመውሰድ ይቀል ዘንድ መድሃኒቱን መፍጨት ወይም ማሟሟት ማለት ነው፡፡
- መድሃኒትን መቀየር የጤና ባለሙያውን (ነርስ፣ ዶክተር፣ ሀኪም ረዳት- የተመሰከረለት፣ የጥርስ ሀኪም ወይም ፋርማሲስት) ፈቃድ የፈልጋል።
- ማንኛውም የመድኃኒት ለውጥ በደንበኛው የአገልግሎት እቅድ ወይም በሌላ የደንበኛው ጤና ፋይል ውስጥ መፃፍ አለበት።
- በተራዘመ የመድሃኒት አወሳሰድ (ER) እና ቀጣይነት ባለውየመድሃኒት አወሳሰድ(SR) የሚገለፁ አንዳንድ መድሃኒቶች **ሊለወጡ አይችሉም።**

ለመድሃኒት እርዳታ--- የሚያስፈልጉ መስፈርቶች

ከሕግ አንጻር--- የመድሃኒት እርዳታ ለመባል--- መሟላት ያለባቸው ሁለት ሁኔታዎች አሉ። ደንበኛው፡-

- የመጨረሻውን እርምጃ ለራሳቸው ማከናወን መቻል አለባቸው (ለምሳሌ ክኒን በአፋቸው ውስጥ ማስገባት ወይም በቆዳቸው ላይ ቅባት መቀባት)፤እና
- መድሃኒት እየወሰዱ መሆናቸውን ማወቅ አለባቸው።

ደንበኛው እነዚህን ሁለቱንም ሁኔታዎች ካላሟላ ለመድሃኒት እርዳታ፣ ---መድሃኒቱ ፈቃድ ባለው ነርስ ወይም በውክልና እና በነርስ ውክልና ስር መሰጠት አለበት።

የመድኃኒት እርዳታ በሚረዱ ኗሪ ተቋማት ውስጥ

- ፈቃድ ባላቸዉ በሚረዱ ኗሪ ተቋማት ውስጥ ፣ ደንበኛው የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቱን በትክክል መንገድ ማሳየት ወይም መምረት ከቻለ የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት የመጨረሻውን ደረጃ ሊያከናውን ይችላል። ይህ ማለት ደንበኛው መድሃኒቱ ምን እንደሚሰራ፣ እንዴት እንደሚወሰድ ያውቃል፣ እና የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቱን መድሃኒቱን የሚፈለግበት ቦታ እንዲያስቀምጠው አካላዊ ድርጊቱን እንዲፈጽም ሊመራው ይችላል። ይህ እንደ ኢንሱሊን ያሉ በመርፌ የሚወሰዱ መድኃኒቶችን አያካትትም። ይህ ልዩ ሁኔታ የሚመለከተው በሚረዱ ኗሪ ተቋማት ውስጥ እና ደንበኞቻቸው መድሃኒቱን እራሳቸው ያለ እርዳታ እንዳይወስዱ የሚያግድ የአካል ውስንነት ሲኖራቸዉ ነው።
- ይህ ልዩ ሁኔታ በህግ የተፃፈ በተለይ በሚረዱ ኗሪ ተቋማት ውስጥ ሲሆን በጎልማሳ ቤተሰብ ቤቶች፣ በተሻሻለ የአገልግሎት መስጫ ተቋማት ወይም በቤት ውስጥ እንክብካቤ ኤጀንሲዎች ውስጥ አይተገበርም።

የመድሃኒት አስተዳደር(Medication Administration)

- የመድኃኒት አስተዳደር አስፈላጊ የሚሆንበት ጊዜ የሚከተለው ነው፡-
  - ደንበኛው መድሃኒት እየወሰደ መሆኑን አያውቅም፣ ወይም
  - ደንበኛው በአካል---- መድሃኒቶቻቸውን መውሰድ ወይም መጠቀም አይችልም።
- መድሃኒትን መስጠት
  - በነርስ ----ወይም የነርስ ውክልና ያለዉ/ ብቃት ያለው ተንከባካቢ ይፈልጋል።
  - በነርስ ውክልና ስር፣ በወካይ RN በታዘዘዉ መሰረት ለደንበኛው መድሃኒቶችን ይሰጣሉ።
- ለቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት---- መድሃኒት ለማስተዳደር ----የነርሶች ውክልና ያስፈልጋል።

የደንበኛ መብቶች

ደንበኞች ከመድኃኒት ጋር የተያያዙ ሦስት ዋና ዋና መብቶች አሏቸው፡-

- 1. መድሃኒት ላለመውሰድ የመምረጥ መብት
- 2. በመረጃ የተደገፈ ስምምነት የማግኘት መብት (ደንበኛው መድኃኒቱ ለምን እንደሚሰጥ የማወቅ መብት አለው)
- 3. በኬሚካላዊ ኮንትሮል -ያለመደረግ-- መብት (መድሃኒት ለእንክብካቤ ሰጪ ምቾት ወይም የነዋሪውን ባህሪ ለመቀየር መጠቀም አይቻልም

ደንቦች፡- የመድሃኒት እርዳታ

ለዝርዝር ቅደም ተከተሎች በገጽ 429 ላይ የመድሃኒት እርዳታን በየክህሎት ማረጋገጫ ዝርዝር ይመልከቱ።

- የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቶች የመድሃኒት እርዳታ በሚሰጡበት ጊዜ የተወሰኑ ቅደም ተከተሎችን የመከተል ሃላፊነት አለባቸው። እነዚህ እርምጃዎች መጠኑን ማዘጋጀት፣ ደንበኛው መድሃኒቱን እንዲወስድ መርዳት፣ መከታተል እና መመዝገብን ያካትታሉ።
- የሚከተሉት ደንበኛን በአፍ የሚወሰድ መድሃኒት እንዲወስድ ሲረዱ አጠቃላይ ምክሮች ናቸው፡
  - ለመዋጥ ቀላል እንዲሆንለት ደንበኛው የሚዋጥ መድሃኒት ሲወስድ **እንዲቀመጥ ይጠይቁ።**
  - ደንበኛው መቀመጥ ካልቻለ እና በአልጋ ላይ ከተኛ፣ ለመዋጥ እንዲመቸዉ ወደ ጎን እንዲገለበጥ እርዱት።

አምስት የመድሃኒት "መብቶች"

- ደንበኛን በመድሃኒት በሚረዱበት ጊዜ **እርምጃዎችዎን** የሚመሩ አምስት “መብቶች” አሉ፡
  - ትክክለኛው መድሃኒት፣ right medication
  - ትክክለኛው ደንበኛ፣ Right client
  - ትክክለኛው መጠን፣ right dose
  - ትክክለኛው መንገድ እና right route
  - ትክክለኛው ጊዜ። right time

  አምስቱን መብቶች በእነዚህ ሶስት ጊዜያት ያረጋግጡ፡-

  - መጀመሪያ መድሃኒቱን ከማከማቻው ቦታ ሲወስዱ
  - እንደገና ከመጀመሪያው መያዣ ወደ አስቻይ (መድሃኒት ኩባያ፣ መኒኪያ፣ ወዘተ) ሲያንቀሳቅሱት
  - በመጨረሻም ወደ ማከማቻ ቦታ መልሰዉ ሲያስቀምጡት።

1. ትክክለኛ መድሃኒት

- አንድ መድሃኒት በታገዘ ወይም በተሰጠ ቁጥር፣የሚከተሉትን ለማረጋገጥ የመድሃኒት መለያውን ይመልከቱ፡-
- የደንበኛው ስም በመያዣው ላይ ነው (ለታዘዘ መድሃኒት ብቻ)።
- በመያዣው ላይ ያለው የመድኃኒት ስም ከሐኪም ትእዛዝ ጋር ይጣጣመል።
- መድኃኒቱ ጊዜው ያለፈበት አይደለም፤ እና
- ትክክለኛውን ሰዓት፣ መጠን፣ የአወሳሰድ መንገድ እና ለዚህ መድሃኒት ማንኛውንም ልዩ መመሪያዎች እንደሚያውቁ (ለምሳሌ ከምግብ ጋር መወሰድ አለበት) ያረጋግጣሉ።

2. ትክክለኛ ደንበኛ

- ሁልጊዜ ደንበኛውን ይለዩ፡፡
- በመድኃኒት ከመርዳትዎ በፊት ደንበኛው ማን እንደሆነ በፍፁም እርግጠኝነት ማረጋገጥ የእርስዎ ኃላፊነት ነው።
- መድሃኒቱን በሚወስዱበት ጊዜ ከእያንዳንዱ ደንበኛ ጋር ይቆዩ።

3. ትክክለኛው መጠን (right Dose)

- ትክክለኛውን የመድኃኒት መጠን ምልክቶች እና ምህጽረተ ቃላትን ይወቁ።
- ደንበኛው የሚወስደው መጠን በመለያው ላይ ካለው መጠን ጋር እንደሚጣጣም እርግጠኛ ይሁኑ።

- Cm---same as ml Centimeter ሴንቲሜትር, ሴንቲሜትር gm--- Gram
- gtt---, Drop ግራምጣል gtts---Dropsጠብታዎች
- IU----International units ዓለም አቀፍ ዩኒቶች Kg----Kilogramኪሎግራም
- L-----Literሊትር mcg----Microgramማይክሮግራም
- mEq-----Milliquivalent mg-----Milligramሚሊግራም
- ml-----Milliliterሚሊሊተር u------Unitዩኒት
- mm------Millimeter, same as cc ሚሊሜትር C, ልክ እንደ ሲ.ሲ. c-

4. ትክክለኛው መስመር (right route)

- ደንበኛው መድሃኒቱን በታሰበው መንገድ መወሰዱን ያረጋግጡ።
- በአፍ oral ----በአፍ ተወሰደ እና ተዋጠ
- ከምላስ ስር sublingual -----ከምላስ ስር ተቀምጧል
- ቆዳ topical ----በቀጥታ ቆዳ ወይም የ "mucous membranes" ላይ ተደረገ
- ፊንጢጣ rectal ---ወደ ፊንጢጣ ውስጥ ገብቷል
- ሴት ብልት vagianl ----ወደ ሴት ብልት ውስጥ ተከቷል
- ወደ ውስጥ መተንፈስ Inhalation ---ወደ አፍንጫ ወይም ጉሮሮ ውስጥ ተንፍሷል ወይም ነፍቷል
- በመርፌ injection ---በመርፌ በጡንቻ ፣ በስብ ትሹ ፣ በቆዳ ሥር ወይም ደም ሥር ውስጥ አስገብቷል

- OD-----የቀኝ ዓይን
- OS------የግራ አይን
- OU------ሁለቱም ዓይኖች
- po-------በአፍ
- SC or SQ -----ከቆዳ በታች (የኢንሱሊን መርፌ መንገድ)
- SL---- ከምላስ ስር
- PR-----ሬክታል

5. ትክክለኛው ጊዜ (Right Time)

- መደበኛ የመድኃኒት የጊዜ ሰሌዳ የሚወሰነው በደንበኛው፣ በሐኪሙ፣ በነርስ ወይም በምትሠሩበት ተቋም/ኤጀንሲ ፖሊሲ ነው።
- ደንበኛውን በትክክለኛው ጊዜ መርዳት እንዲችሉ የጊዜ ሰሌዳው ግልጽ መሆን አለበት፡፡
- የመድኃኒቱን መዝገብ ወይም የመድኃኒት መያዣውን በማየት የመድኃኒቱ ትክክለኛ ጊዜ ያረጋግጡ።
- ለጊዜዎች ትክክለኛ ምህጽረተ ቃላቶች ማወቅዎን ለማረጋገጥ ዝርዝሩን ይመልከቱ።

ለጊዜዎች በብዛት ጥቅም ላይ የዋሉ ምህጻረተ ቃላት

- @--በ
- Pc--- ከምግብ በኋላ
- Hs—የመኝታ ጊዜ
- ac—ከምግብ በፊት
- q4h---በየ 4 ሰዓቱ
- qd—በየቀኑ
- bid---በቀን 2 ጊዜ
- qid---በቀን 4 ጊዜ
- noc---የምሽት(በሌሊት)
- c---ጋር

p--- በኋላ

Prn---እንደ አስፈላጊነቱ

a---በፊት

q—እያንዳንዱ

qhs----በእያንዳንዱ የመኝታ ሰዓት

qod---በየሌላ ቀን

tid---በቀን 3 ጊዜ

dc---አቋርጥ (አቁም)

s---ያለ

* እንደ አስፈላጊነቱ የሚወሰዱ የመድሃኒቶች እና የሙያዊ ውሳኔ

- የ PRN መድሃኒቶች (Latin for Pro Re Nata) "እንደአስፈላጊነቱ" የሚወሰዱ መድሃኒቶች ናቸው፡፡
- ደንበኛው መድሃኒቱ እንደሚያስፈልጋቸው ካመለከተ ---የተወሰኑ፣ የሚከተሏቸው የጽሁፍ መመሪያዎች ካሉ--- ደንበኛው "እንደ አስፈላጊነቱ" በሆነ መድሃኒት ሊረዱአቸው ይችላሉ።
- ነገር ግን፣ መድኃኒቱ ያስፈልግ እንደሆነ ለመወሰን ሙያዊ ውሳኔ ካስፈለገ ወይም ደንበኛው የሚያስፈልገውን ነገር ለመወሰን ካልቻለ፣--- የመድኃኒት እርዳታ ማግኘት **አይቻልም**፡፡

ምልከታ፣ መመዝገብ፣ እና ሪፖርት ማድረግ Observation, Documentation, and Reporting

- እንደ ማንኛውም የእንክብካቤ ስራ፣ በመድሃኒት እርዳታ ሃላፊነትዎ--- አካል፣ ለውጦችን መመልከት፣ መመዝገብ እና ሪፖርት ማድረግ ነው።
- ምልከታ
  - ለመድኃኒት እርዳታ፣ ደንበኛው መድሃኒቶቹን መወሰዱን ይመልከቱ እና ያረጋግጡ። እንዲሁም የጎንዮሽ ጉዳቶችን ወይም ሌሎች ምላሾችን-ምልቶችን ይከታተሉ። ማናቸውንም ለውጦች ወይም ስጋቶች ሪፖርት ያድርጉ።
- መመዝገብ እና ሪፖርት ማድረግ
  - የትኛውንም የተወሰዱ እና እምቢ የተባሉ እንዲሁም በPRN መድሃኒቶችን ላይ የተደረገ ክትትል እና ቢሰሩም ባይሰሩም መመዝገብ አለብዎት።

ደንበኛው መድሃኒት ላለመውሰድ ሲመርጥ
When the Client Chooses not to Take Medication

- ግለሰቦች መድሃኒቶችን ወይም ህክምናዎችን ላለመውሰድ የመምረጥ መብት አላቸው፡፡
- አንዳንድ ጊዜ ደንበኛው መድሃኒት ለመውሰድ አይፈልግም፡፡ የመጀመሪያው ማድረግ ያለብዎት ነገር፣ በቀላሉ **ለምን** መድሃኒቱን እንደማይወስዱ መጠየቅ ነው፡፡
- ደንበኛው ለምን መድሃኒቱን መውሰድ እንደማይፈልግ እና/ወይም ላለመውሰድ መምረጣቸውን መፍትሄ ከሌለ፣
  - ይህንን በእንክብካቤዎ መቸት ውስጥ ላለ ተገቢ ሰው ያሳውቁ።
  - ደንበኛው መድሃኒቱን እንዳልወሰደ፣ ለምን እንዳልወሰደ እና እንዳሳወቁ በሚሰሩበት ህጉ መሰረት ለማን እንዳሳወቁ ይመዝግቡ።

ደስ የማይል ጣዕም (unpleasant taste)

- ደንበኛው መድሃኒቱን ከወሰደ በኋላ መጥፎ ጣዕምን ለመሸፈን እንዲረዳው፣ ብስኩቶች፣ አፕል ወይም ጭማቂዎችን ያቅርቡለት።
- ደንበኛው መድሃኒቱን ከመውሰዱ ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት የጣዕም እብጠቶችን ለማደንዘዝ በረዶ ይጠቀሙ፡፡
- ደንበኛው ሌላ ዓይነት መድሃኒት ወይም ሌላ ህክምናን መጠቀም ይችል እንደሆነ ለማየት በዚህ ጉዳይ ላይ ከሐኪሙ ወይም ከተቆጣጣሪዎ ጋር ይወያዩ።

ደስ የማይል የጎንዮሽ ጉዳቶች (unpleasant side effects)

- ደስ የማይል የጎንዮሽ ጉዳት ምሳሌ፣ እንቅልፍ ወይም ደረቅ አፍ ሊሆን ይችላል።
- የተለየ ህክምና የሚቻል ከሆነ ወይም መድሃኒቱ በቀኑ በተለየ ጊዜ ሊወሰድ የሚችል ከሆነ ሐኪሙን ወይም ተቆጣጣሪዎን ይጠይቁ፡፡
- የመድሃኒት ለውጥ ማድረግ ካልተቻለ፣ የመድኃኒቱን የጎንዮሽ ጉዳት እንዴት ማከም እንደሚቻል ይወያዩ፡፡

የመረዳት እጦት (lack of understanding)

- እንደ “ይህ ክኒን የደም ግፊትዎን ይቀንሳል” ያሉ ቀላል ማሳሰቢያዎችን ያቅርቡ።

የመድሃኒት ፍላጎት መከልከል (Denial of need for medication)

- ከደንበኛው ጋር ስለመድሃኒቱ መውሰድ አስፈላጊነት መወያየት ይችላሉ፣ ነገር ግን አይከራከሩ፡፡
- በሐኪሙ የተጻፈውን መግለጫ ለደንበኛው ለማሳየት ሊረዳ ይችላል፡፡
- ደንበኛው መድሃኒትን ያለመውሰድ መብት አለው፡

ዳራ ወይም ባህላዊ ምክንያቶች

- የደንበኛ አመጣጥ እና/ወይም ባህል በመድሃኒት አጠቃቀም ላይ ከሌሎች የሕክምና ዓይነቶች እና/ወይም ህክምናዎች ጋር ያላቸውን አመለካከት ላይ ተፅዕኖ ሊያደርግ ይችላል።
- ደንበኛው ማንኛውንም ስጋቶች ለጤና እንክብካቤ አቅራቢው እንዲያካፍል ያበረታቱት።

ስህተቶችን ሪፖርት ማድረግ (Reporting Errors)

- መድሃኒቱ እንደ መመሪያው ካልተሰጠ እንደ --ስህተት ይቆጠራል፡ ፡
- ይህም ከአምስቱ የመድሃኒት መብቶች ጋር የተያያዘ ማንኛውንም ስህተትን ያ ካትታል፡፡እነዚህም የሚከተሉትን ያካትታሉ:- ❖ የተሳሳተ ጊዜ፣ ❖ የተሳሳተ መድሃኒት፣ ❖ የተሳሳተ ሰው፣ ❖ የተሳሳተ መጠን/ዶዝ፣ ❖ የተሳሳተ መንገድ፣ ወይም ❖ ማንኛውም ማስቀረት።
- ስህተት መኖሩን ስታገኝ ምን ማድረግ እንዳለብዎ መረዳት አለብህ። በስራ ቦታዎ ውስጥ ያሉትን ልዩ ሂደቶች ማወቅዎን ያረጋግጡ፡፡
- ማንኛውንም ስህተቶች እንዳገኙ በተቻለ ፍጥነት ሪፖርት ማድረግ አስፈላጊ ነው።

መድሃኒቶችን ማከማቸት እና መጣል
Storage and Disposal of Medications

- ስለመድኃኒት ማከማቻ ብዙ ሊታወቁቸው የሚገቡ መመሪያዎች አሉ፡-
  - መድሃኒቶች የሚነበብ እና የመጀመሪያ መለያ ባለው አሪጅናል ኮንቴይነሮች ውስጥ መቀመጥ አለባቸው።
  - የማይቀዘቅዙ መድሃኒቶች በደረቅ ቦታ መቀመጥ አለባቸው፣ ከ85◦F በላይ በማይሞቁ ቦታ ላይ።
  - የቀዘቀዙ መድሃኒቶች በ36-46◦F ውስጥ መቀመጥ አለባቸው። የቀዘቀዘ መድሃኒት በዚፕ-ሎክ ስታይል የፕላስቲክ ከረጢት ወይም ሌላ ፍሳሽን በሚከላከል መያዣ ውስጥ ማስቀመጥ በጣም አስተማማኝ ነው።
  - የመድሃኒት ማከማቻን ከምግብ ማከማቻ መለየትዎን ያረጋግጡ።
  - በአዋቂ ቤተሰብ ቤት ወይም በታገዘ የመኖሪያ ተቋም ውስጥ የምትሰራ ከሆነ የመድሀኒት ማከማቻን በተመለከተ የተቋሙን ፖሊሲ ይከተሉ።

ቁጥጥር የሚደረግባቸው ንጥረ ነገሮች ማከማቻ (storage of controlled sbustances)

- የታቀዱ(controlled) መድሃኒቶች ከፍተኛ የጎዳት አቅም ስላላቸው በጥንቃቄ መቀመጥ አለባቸው።
  - የታቀዱ መድኃኒቶች ምሳሌዎች ሞርፊን morphine እና ፋንታኒል fentanyl ናቸው።
- በሚረዱ የመኖሪያ ተቋማት፣ የጎልማሶች ቤተሰብ ቤቶች እና የተሻሻሉ የአገልግሎት መስጫ ተቋማት እነዚህ መድሃኒቶች በእጥፍ ተቆልፈው እያንዳንዱን ፈረቃ በሁለት ብቃት ባላቸው ሰራተኞች መቆጠር አለባቸው።

የመድሃኒቶች አወጋገድ disposal of medication safely

  - መድሃኒቱ ሲቋረጥ እንዲመለስ ስደረግ፣ የአገልግሎት ጊዜው ሲያልቅ ወይም ደንበኛው ከሞተ መድሀኒቱ መወገድ አለበት።
  - የአገልግሎት ጊዜያቸው ያለፈባቸው ወይም የተቋረጡ መድሃኒቶችን በተገቢው ማስወገድን አስመልክቶ የአሰሪዎን ፖሊሲ እና አሰራር ይከተሉ።
  - ቁጥጥር የሚደረግባቸው ንጥረ ነገሮች በሚወገዱበት ጊዜ፣ ምስክር መኖር ያስፈልጋል፡፡
- ደንበኛው የሚኖሩት በራሳቸው ቤት ከሆነ፣ በአካባቢው ወደ ሚገኝ የፖሊስ መምሪያ እንዲሄዱ እና የመድኃኒት መመለሻ ዘዴ እንዳላቸው እንዲያውቁ መርዳት ይችሉ ይሆናል። የጤና መምሪያ ደህንነቱ የተጠበቀ የመድሃኒት መመለሻ መርሃ ግብርም አለው፡-
- Safe Medication Return | Washington State Department of Health